

A Kúria a dr. Bognár Barbara Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bognár Barbara ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Mayer M. Balázs ügyvéd által képviselt alperes ellen nyilatkozat érvénytelenségének megállapítása iránt a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál 5.M.664/2011. szám alatt megindított és másodfokon a Tatabányai Törvényszék 2.Mf.21.130/2013/5. számú ítéletével jogerősen befejezett perében, amely perben az alperes kártérítés megfizetése iránt viszontkeresetet terjesztett elő, az említett másodfokú határozat ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a 2014. november 19-én megtartott tárgyaláson meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Kúria a Tatabányai Törvényszék 2.Mf.21.130/2013/5.számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 10.000 (tízezer) forint és 2700 (kettőezer-hétszáz) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperes 2008. március 28-ától állt az alperes alkalmazásában tehergépjármű vezető munkakörben. Munkaszerződésében foglaltak szerint az irányadó kártérítési felelősség szabályait az alperesnél hatályos Kollektív Szerződés VIII. fejezete tartalmazza. E szerint gondatlan károkozás esetén, ha a kár összege a munkavállaló havi átlagkeresetének 50 %-át meghaladhatja, a munkavállaló hat havi átlagkeresete erejéig felel, ha kirívóan súlyos gondatlansággal járt el. Közölték azt is, hogy a Kollektív Szerződést a szakszervezet irodájában tekintheti meg.

2010. február 23-án a felperes az általa vezetett gépjárművel egy parkolóban állt le, és abban hagyta az alperes által a rendelkezésére bocsátott tankolókártyát. Távolléte idején a

gépjármű ajtaját feltörték, és eltulajdonították a tankolókártyákat, amivel összesen 1.043.989 forint üzemanyagot tankoltak azok letiltásáig. Az alperes miután tudomást szerzett a tankolókártyák eltulajdonításáról, haladéktalanul intézkedett azok letiltásáról.

A felperes 2010. május 5-i keltezéssel megtérítési nyilatkozatot írt alá, amelyben elismerte, hogy kártérítés jogcímén 1.043.989 forint összeggel tartozik a munkáltatójának. Hozzájárult, hogy ezt az összeget az alperes a teljesített járatai után járó havi egyszeri utalásból 21 részletben vonja le 2010. május 14-étől.

A felek között fennállt munkaviszony megszüntetésre került, ezért a felperes 2011. március 7-én hozzájárulását adta ahhoz, hogy az általa, a munkaviszony létesítésekor átadott 100.000 forint összegű óvadékot a munkáltató a fennálló követelésébe beszámítsa. Emellett hozzájáruló nyilatkozatára tekintettel az alperes a felperesnek járó juttatásokból levonásokat hajtott végre, amelynek következtében a munkavállalónak a jogviszony megszűnésekor 353.516 forint összegű tartozása állt fenn a károkozással kapcsolatban. A perbeli időszakban a felperes átlagkeresete 217.774 forint/hó volt.

Az alperes 2011. március 24-én kelt fizetési felszólításával kötelezte a felperest a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 162. § (3) bekezdésére hivatkozva munkásellátás címén 4125 forint, raktár megjelöléssel 60.800 forint, illetve járat elszámolás címén 353.516 forint, összesen 418.441 forint megfizetésére.

A felperes keresetet terjesztett elő az alperessel szemben, melyben annak megállapítását kérte, hogy a 2010. május 5-i keltezéssel általa utóbb aláírt úgynevezett megtérítési nyilatkozat - amelyben elismerte, hogy kártérítés címén 1.043.989 forint összeggel tartozik - érvénytelen, mivel a nyilatkozat aláírásakor lényeges körülmény tekintetében tévedésben volt, és ezt az alperes okozta. Kérte, kötelezze a bíróság az alperest a nyilatkozat érvénytelenségéből adódóan az eredeti állapot helyreállítására, és ennek keretében 1.043.989 forint összeg visszafizetésére a kamatokkal együtt. Utóbb kérelmét akként módosította, hogy az eredeti állapot helyreállításaként a tőle már levont 690.473 forintot és kamatait igényelte. Előadta azt is, hogy 2010. február 23-án F.-ban az által vezetett kamion zárját ismeretlen tettes megrongálta, és eltulajdonította a tankolókártyákat, az autópálya kártyákat, valamint két mobiltelefont. A bűncselekményre akkor került sor, amíg zuhanyozott, ezért nem vitte magával ezen dolgokat. A perrel érintett járat során olyan kamiont vezetett, amit nem csak ő használt kizárólagosan. Álláspontja szerint ő az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsított, így a kártérítés feltétele nem állt fenn. 2010. szeptember 23-án jogi képviselője útján levélben keresete meg az alperest és kérte, hogy a megtérítési nyilatkozatot tekintse hatálytalannak, és az eddig

levont összegeket fizesse vissza a részére. Ezt követően 2011. február 14-én ismét levélben fordult az alpereshez, amelyben közölte, hogy megtámadja a megtérítési nyilatkozatot. Jogi tévedését arra alapította, hogy nem ismerte a Kollektív Szerződés rendelkezéseit.

Az alperes ellenkérelmében a felperes keresetének az elutasítását kérte, emellett viszontkeresetet terjesztett elő, és kérte, hogy a bíróság a felperes által tanúsított kirívóan súlyos gondatlan magatartása miatt fennmaradt 353.516 forint kára és kamatai megtérítésére kötelezze a munkavállalót. Másodlagosan kérte azt, hogy amennyiben a bíróság a felperes által aláírt megtérítési nyilatkozat érvénytelenségét állapítaná meg, úgy 1.043.989 forint és kamatai megfizetésére kötelezze a felperest. Arra hivatkozott, hogy az irányadó belső szabályzat szerint a gépjárművezetők rendelkezésére bocsátott üzemanyagkártyát kizárólag a sofőr használhatta, és hiba volt a hitelkártyát felügyelet nélkül hagyni, illetve olyan magatartást tanúsítani, ami a hitelkártyával való visszaélést eredményezhette. Vitatta, hogy a felperes határidőben támadta meg a jogelismerő nyilatkozatát.

A Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.M.664/2011/42. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte arra, hogy kártérítés címén 353.516 forint és késedelmi kamatait fizesse meg az alperesnek a perköltséggel együtt.

Megállapította, hogy a felperes a Kollektív Szerződés létezéséről tudott, hiszen ezt rögzítette a munkaszerződése is, illetve a szakszervezet is tájékoztatta őt erről. Megtérítési nyilatkozatában a felperes hozzájárult ahhoz is, hogy az alperes kártérítési igényét a juttatásaiból levonja. Mivel a megtérítési nyilatkozatot nem támadta meg eredményesen, az alperes jogszerűen élt igényével. Megállapította, hogy a tankoló kártyák eltulajdonításából keletkezett kár összege a felperes hat havi átlagkeresetét nem haladta meg, így - figyelemmel a havi 217.774 forintos átlagkeresetére - a teljes kár megfizetésére volt kötelezhető.

A felperes károkozó magatartása tekintetében kifejtette, hogy a tankoló kártyák bankkártya méretűek voltak, és nem volt akadálya annak, hogy azt a felperes a gépjárművet elhagyva is magával vigye. Az általános élettapasztalat alapján tudnia kellett, hogy gépjárműve erőszakos feltörésére, megrongálására bármikor sor kerülhet, és ezáltal a gépjárműben hagyott értékeket eltulajdoníthatják. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság azt állapította, hogy a felperes kirívóan súlyosan gondatlan magatartást tanúsított, amely a Kollektív Szerződésben meghatározott magasabb mértékű kártérítési igény érvényesíthetőségének lehetőségét vonta maga után, így az alperes viszontkeresetének helyt adva a még meg nem térített 353.516 forint

tartozás kártérítés címén történő megfizetésére kötelezte a munkavállalót.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Tatabányai Törvényszék 2.Mf.21.130/2013/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 206. §-a (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően értékelte a rendelkezésére álló bizonyítékokat és állapította meg az ítélete alapjául szolgáló tényállást. A fellebbezés kapcsán vizsgálta a megtámadási határidő megtartottságát és felperes azon állítását, hogy a megtérítési nyilatkozatot az azon szereplő dátum ellenére 2010. augusztusában írta alá. Megállapította, hogy erre augusztus első napjaiban sor került és a felperes ezt követően 2011. február 14-én kelt levelében hivatkozott először a megtérítési nyilatkozat érvénytelenségére, a megtámadásra hat hónapon túl került sor, így az arra nyitva álló határidőt elmulasztotta. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság is megállapította, hogy a felperes elismerő nyilatkozatát érvényesnek kellett tekinteni. Rögzítette azt is, hogy a határidőben érkezett megtámadás sem vezethetett volna eredményre, mivel a Kollektív Szerződés a kirívó gondatlanságért való felelősséget hat havi átlagkeresetben maximálta, így a jogszabályi tévedés lehetősége fel sem merült. Osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a tekintetben is, hogy a felperes károkozó magatartása során kirívóan súlyos gondatlanságot tanúsított.

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül, a felperes kereseti kérelmének adjon helyt és az alperes viszontkeresetét utasítsa el, illetve amennyiben a rendelkezésekre álló adatok alapján ilyen döntést nem tud hozni, úgy az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára.

Tévesnek ítélte a másodfokú bíróság azon álláspontját, hogy a felperes magatartása kirívóan súlyosan gondatlan volt, és e körben hivatkozott az Mt. 166. § (1) és (2) bekezdése, 167. § (3) bekezdése, a Ptk. 339. § (1) bekezdése és a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértésére. Álláspontja szerint kellő alap nélkül állapította meg a másodfokú bíróság azt, hogy a felperes tudhatott arról, hogy bizonyos elkövetői körök a PIN kód ismerete nélkül is tudják használni a tankolókártyát, mivel ilyenfajta bűncselekmények elkövetéséről a bűncselekmény bekövetkezésének helyszínén, Franciaországban még nem hallott, és joggal feltételezhette, hogy az adott helyen nem fognak ilyen cselekményt elkövetni. Az általános élettapasztalat szerint a tankolókártyák a hozzájuk tartozó PIN kódok nélkül nem használhatók fel, illetve azok használatához szükség van a gépjármű fizikai jelenlétére is, ennek megfelelően nem volt a felperes terhére róható az adott cselekmény. Nem volt igazolható a másodfokú bíróság megállapítása szerint sem

az, hogy a 15/2009. számú vezérigazgató-helyettesi utasítást a felperessel közölték, így annak megsértése nem képezhetette a felelőssége jogalapját.

Hivatkozott arra is, hogy a PIN kódokat nem kizárólag a felperes ismerte, és ezt az eljárás bíróságok nem vették figyelembe. Kifogásolta, hogy az alperes nem bizonyította az őt ért kár nagyságát, így azt sem, hogy kifizette azt az összeget, amit a felperestől megtérítésként követelt.

A megtérítési nyilatkozat megtámadásával kapcsolatban azt adta elő, hogy annak aláírására nem 2010. május 5-én, hanem 2010. augusztusában került sor, s az alperes már ezelőtt elkezdte vonni a felperes béréből és juttatásaiból a havi részleteket. Érvelése szerint tévesen értékelte a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló iratokat, mivel a felperes nem tett olyan kijelentést, hogy az aláírásra 2010. augusztus elején került sor, amennyiben pedig azt augusztus hónap közepén tette meg, úgy nem állapítható meg a hat hónapos megtámadási határidő elmulasztása.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletét hatályában tartsa fenn, és marasztalja a felperest az eljárással kapcsolatban felmerült költségeiben.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem megalapozott.

A felperes a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemben felhívott anyagi jogszabályok téves értelmezése és a bizonyítékok helytelen mérlegelése miatt tartotta megalapozatlannak. A Kúria eljárása során azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet sérti-e az Mt. 7. § (1)-(3) bekezdését, illetve 166. § (1) és (2) bekezdését, valamint 167. § (3) bekezdését, továbbá a Pp. 206. § (1) bekezdését. A felperes által felhívott Ptk. 339. § (1) bekezdése a felek között fennállt munkaviszonyban nem alkalmazható, mivel a kártérítésre a Munka Törvénykönyve önálló rendelkezéseket tartalmaz.

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el. A Kúria (Legfelsőbb Bíróság) töretlen gyakorlata értelmében a bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet felülvizsgálattal eredményesen csak akkor támadható, ha a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen vagy iratellenes volt. A felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére.

A Kúria csak azt vizsgálhatja, hogy a mérlegelés körébe vont adatok

értékelése során a bíróságok nyilvánvalóan téves vagy okszerűtlen következtetésre jutottak-e. A felülvizsgálati eljárásban ha olyan eljárási szabálysértés nem történt, ami az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással volt, a megtámadott határozatot hatályában fenn kell tartani. Nem állapítható meg eljárási szabálysértés, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok szabad mérlegelését támadja. A felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének (BH 1995.193., BH 1999.44., BH 2012.179., EBH 2013.M.4.).

A felperes azt kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság tévesen állapította meg a rendelkezésére álló adatok alapján azt, hogy elkésetten terjesztette elő a tartozás elismerését megtámadó jognyilatkozatát.

Az Mt. 7. § (3) bekezdése szerint, amennyiben valaki megtámadja saját jognyilatkozatát, azt a tévedés vagy a megtévesztés felismerésétől, illetve a jogellenes fenyegetés esetén a kényszerhelyzet megszűnésétől számított 30 napon belül teheti meg, hat hónap elteltével azonban a megtámadás joga nem gyakorolható. A felperes 2010. szeptember 23-án jogi képviselő segítségét igénybe véve jelezte azt az alperesnek, hogy megtérítési nyilatkozatát tekintsék hatálytalannak, és fizessék vissza számára az eddig levont részleteket, így legkésőbb ettől a nyilatkozatától számított harminc napon belül élhetett volna a megtámadás lehetőségével a fent idézett jogszabályi rendelkezés alapján. A felperes ezt a határidőt lényegesen elmulasztva csak 2011. február 14-én közölte az alperessel a 2010. augusztusában tett jognyilatkozata megtámadását. Ennek megfelelően nem bírt jelentőséggel az a körülmény, hogy a károkozás elismerő nyilatkozatát a felperes 2010. augusztusának elején vagy közepén írta alá, figyelemmel arra, hogy az annak megtámadására nyitva álló szubjektív határidőt mindenképpen elmulasztotta. Erre figyelemmel a bíróság már azt sem vizsgálta, hogy a felperes által megjelölt körülmény alkalmas lett volna-e az érvénytelenség megállapítására, így a jogvitát aszerint kellett eldönteni, hogy a felperes elismerte, hogy kártérítés címén 1.043.989 forint összeggel tartozik az alperesnek.

Az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 242. § (1) bekezdése szerint a tartozás elismerése a tartozás jogcímét nem változtatja meg, az elismerőt terheli annak bizonyítása, hogy tartozása nem áll fenn, bírósági úton nem érvényesíthető, vagy a szerződés érvénytelen. Ugyanilyen megállapításra jutott a Legfelsőbb Bíróság az EBH 2001.467. számon közzétett eseti döntésében is.

A tartozás-elismerés új kötelezettséget nem keletkeztet. Következménye az, hogy vita esetén megkönnyíti a másik fél helyzetét, ugyanis az elismerő félre hárítja annak bizonyítását, hogy a tartozás nem áll fenn, bírósági úton nem érvényesíthető,

illetve nem érvényes az a szerződés, amelyből keletkező tartozását elismerte. Ennek megfelelően az általános munkajogi szabályokkal szemben a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy nem okozott kárt, magatartása nem állt okozati összefüggésben a bekövetkezett kárral, illetve az nem minősült súlyosan gondatlannak, valamint a kár mértéke nem az általa elismert összeg. A felperes e bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni.

Helytállóan értékelték az eljárás bíróságok azt, hogy a kár a felperes kirívóan súlyos gondatlan magatartása folytán következett be. A 2008. óta nemzetközi gépjárművezetőként dolgozó felperesnek számolnia kellett azzal, hogy a gépkocsiban hagyott értékeket eltulajdoníthatják, és nem volt jelentősége a kár bekövetkeztében annak a körülménynek, hogy a gépkocsit az adott fuvar előtt más személyek is használták. A kártyák eltűnésekor a gépjárművet a felperes vezette, és az ő birtokában voltak az eltűnt tankolókártyák is. Ugyancsak nem volt jelentősége annak a körülménynek, hogy a felperes nem tudott arról, hogy adott jellegű bűncselekmények Franciaországban is előfordultak-e vagy sem. A felperesnek a tankolókártyák biztonságos őrzésével kapcsolatos teendőiről a vezérigazgatói utasítás ismerete nélkül is az általános életpérfektálata alapján tudnia kellett, a rendelkezésére bocsátott tankolókártyát ugyanúgy kellett volna őriznie mint saját értékeit. Nem bízhatott abban a körülményben, hogy amennyiben nem tárolta a tankolókártyák PIN kódját az adott kártya mellett, úgy annak eltulajdonítása után azt nem tudják használni.

Kellő alap nélkül kifogásolta a felperes azt is, hogy az alperes nem bizonyította a kár összegét, és emiatt minősül az ítélet jogszabályba ütközőnek. A bizonyítási teher megfordulására tekintettel a felperest terhelte annak igazolása, hogy nem az általa elismert mértékű kár következett be, és azzal nem tartozik, e kötelezettségének azonban az eljárás során nem tudott eleget tenni.

Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta.

A pervesztes felperes a felülvizsgálati eljárás költségét a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperesnek.

A felperest megillető munkavállalói költségkedvezményre figyelemmel a felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2014. november 19.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Sipőczné dr. Tánczos Rita s.k. előadó bíró, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bíróügyi tisztviselő